

Lovforslag nr. L 25. Fremsat den 10. oktober 1984 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om renter ved forsinket betaling, forsikringsaftaleloven m.v.

(Ændring af morarentesatsen)

§ 1

I lov nr. 638 af 21. december 1977 om renter ved forsinket betaling m.v. foretages følgende ændringer:

1. § 5 affattes således:

»§ 5. Renten efter forfaldsdagen fastsættes til en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 6 pct.

Stk. 2. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.

Stk. 3. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente.«

2. I § 7, *stk. 3*, ændres »den rente, der er nævnt i § 5, 1. pkt.,« til: »den rente, der er fastsat efter § 5, *stk. 1 og 2*,«.

3. I § 8, *stk. 1*, ændres »rente som nævnt i § 5, 1. pkt.« til: »rente som fastsat efter § 5, *stk. 1 og 2*,«.

4. I § 8, *stk. 2*, og § 9, 2. *pkt.*, ændres »§ 5, 2. pkt.« til: »§ 5, *stk. 3*,«.

5. I § 9, 1. *pkt.*, ændres »den, der er nævnt i § 5, 1. pkt.« til: »den, der er fastsat efter § 5, *stk. 1 og 2*,«.

§ 2

I lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler som ændret bl.a. ved lov nr. 212 af 26. april 1973 og senest ved § 29 i lov nr. 228 af 23. maj 1984 affattes § 24, *stk. 2*, således:

»Beløbet skal af selskabet forrentes fra forfaldstiden med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 6 pct. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.«

§ 3

I lov nr. 275 af 9. juni 1982 om køb på kredit foretages følgende ændringer:

I § 38, *stk. 1*, ændres i 1. *pkt.*: »2 pct.« til: »6 pct.« og efter 2. *pkt.* indsættes: »Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre den rente, der er fastsat i 1. *pkt.*«

§ 4

I lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar foretages følgende ændringer:

I § 16 ændres: »2 pct.« til: »6 pct.« og som 2. *pkt.* indsættes: »Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.«

§ 5

Loven træder i kraft den 1. januar 1985 og finder anvendelse i det omfang, der skal betales renter for et tidsrum efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Formålet med lovforslaget er at gennemføre en forhøjelse af den gældende morarentesats, der er fastsat til diskontoen med et tillæg på 2 pct., således at morarenten kommer til at svare til den gennemsnitlige udlånsrente. Ved en sådan forhøjelse opnås det, at fordringshaverne, når betaling sker for sent, har mulighed for at få dækket det tab, de lider, som følge af at de må finansiere den manglende betaling f.eks. ved at trække på deres kassekredit.

Det foreslås, at morarenten fastsættes til diskontoen med et tillæg på 6 pct., hvilket for tiden svarer til den gennemsnitlige rente inkl. provision for banker og sparekassers udlån til mellemstore erhvervsvirksomheder. Da der over længere perioder kan ske ret betydelige forskydninger i forholdet mellem diskontoen og udlånsrenten, fordi pengeinstitutternes renter er afhængige af en række andre forhold end diskontoen, foreslås det endvidere, at justitsministeren får bemyndigelse til hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet at ændre tillægget til diskontoen, således at morarenten fortsat kommer til at svare til den gennemsnitlige udlånsrente.

2. Ved lov nr. 212 af 26. april 1973 om ændring af købeloven, forsikringsaftaleloven og gældsloven (Ændring af morarentesatserne) erstattedes de hidtidige forholdsvis lave faste morarentesatser i disse love af en variabel morarente sammensat af nationalbankens diskonto med et tillæg af 2 pct. Ved valget af denne rente blev der lagt vægt på, at den er retsteknisk hensigtsmæssig, idet diskontoen er klart fikseret og let konstaterbar, og det blev lagt til grund, at ændringerne i diskontoen afspejler bevægelserne i den almindelige renteutvikling. Tillægget til diskontoen på 2 pct. blev valgt, idet man fandt, at morarenten burde svare til den gennemsnitlige udlånsrente. Loven byggede på de synspunkter om morarentens størrelse, der

er anført i betænkning nr. 652/1972 om morarenter.

Ved lov nr. 652 af 21. december 1977 om renter ved forsinket betaling m.v. blev der gennemført nye regler om, fra hvilket tidspunkt der skal betales morarente af et forfaldent pengekrav. Reglerne herom er i vidt omfang i overensstemmelse med regler, der er gennemført i de øvrige nordiske lande.

Under folketingsforhandlingerne (folketingsdende 1977-78, sp. 3859-3862 og sp. 4083-4094) blev spørgsmålet om en forhøjelse af morarentesatsen drøftet, idet kassekreditrenten dengang i de fleste pengeinstitutter lå 1-2 pct. højere end diskontoen plus 2 pct. Det var imidlertid den udbredte opfattelse, at dette forhold var af midlertidig karakter, og at en morarentesats på diskontoen plus 2 pct. over en lidt længere periode ville svare til den gennemsnitlige kassekreditrente. Som følge heraf ændrede man ikke morarentesatsen ved gennemførelsen af lov om renter ved forsinket betaling.

3. I de senere år er forskellen mellem den gældende morarentesats og det almindelige renteniveau imidlertid blevet større. Dette forhold er bl.a. blevet påpeget af Grosserer-Societetet, der i en henvendelse til justitsministeriet har anmodet om, at morarentesatsen ændres, således at fordringshaveren kan beregne sig en rente, der svarer til den, som han skal afholde til finansiering af varekreditter m.v.

På baggrund heraf anmodede justitsministeriet i foråret 1984 Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet om en udtalelse om, hvorvidt diskontoen fortsat kan siges at afspejle den almindelige renteutvikling i samfundet, og i givet fald hvilken procent der skal lægges til diskontoen i dag for at få en rentesats, som svarer til lånemarkedets gennemsnitlige udlånsrente.

Nationalbanken og økonomiministeriet oplyste i deres svar, at den månedlige udlånsrentestatistik og fondsbørsens obligationsrentegennemsnit på grund af hyppige udsving næppe er retsteknisk anvendelige som udgangspunkt ved morarentens beregning. Diskontoen må derimod fortsat anses egnet, idet forskellen mellem diskontoen og udlånsrenten må antages at være forholdsvis stabil på kortere sigt. Over en længere periode kan der dog ske ret betydelige forskydninger, da pengeinstitutternes udlånsrente ikke kun justeres som følge af ændringer i diskontoen. Økonomiministeriet anbefalede på denne baggrund, at morarenten fastsættes som diskontoen plus et tillæg, hvis størrelse tages op til vurdering f.eks. hvert andet år efter høring af Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken procent der for tiden bør lægges til diskontoen, anføres det, at den gennemsnitlige rente for udlån til mellemstore erhvervsvirksomheder for tiden ligger omkring 6 pct. over diskontoen, mens renten for udlån til private husholdninger ligger omkring 9 procentpoint over diskontoen. Nationalbankens og økonomiministeriets svar er optaget som bilag 1 og 2 til lovforslaget.

I overensstemmelse med disse svar foreslås det at forhøje morarenten til diskontoen plus 6 pct. samt at indføre en bemyndigelse for justitsministeren til hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet at ændre morarenten.

4. Størrelsen af renten i forsikringsaftaleloven, kreditkøbsloven og erstatningsansvarsloven er fastsat ud fra samme overvejelser, som er anført ovenfor vedrørende renteloven. På baggrund heraf foreslås det ligeledes at forhøje rentesatsen i disse love fra nationalbankens diskonto plus 2 pct. til nationalbankens diskonto plus 6 pct. samt at bemyndige justitsministeren til hvert andet år at ændre renten efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet.

5. I Sverige er der i foråret 1984 på baggrund af en stigning i renteniveauet gennemført en ændring af den svenske rentelov, der bl.a. indebærer, at morarentesatsen blev forhøjet fra diskontoen plus 4 pct. til diskontoen plus 8 pct. Efter vedtagelsen af lovændringen er der iværksat en udredning med henblik på at vurdere behovet for yderligere ændringer af loven. I kommissoriet peges der særligt på, at det skal overvejes, hvorvidt der i Sverige er behov for at indføre en ufravigelig regel, der svarer til § 7 i den danske lov om morarentens størrelse i forbrugerforhold.

6. Forslaget har været til udtalelse hos følgende myndigheder og organisationer: præsidenten for østre landsret, præsidenten for vestre landsret, præsidenten for sø- og handelsretten, præsidenten for Københavns byret, præsidenten for Århus by- og herredsret, præsidenten for Odense by- og herredsret, præsidenten for Ålborg by- og herredsret, Den danske Dommerforening, Advokatrådet, industriministeriet, økonomiministeriet, Danmarks Nationalbank, Grosserer-Societetet, Provinshandelskammeret, Butikshandelens Fællesråd, Industrirådet, Håndværksrådet, Assurandør-Societetet og Forbrugerrådet.

7. Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Ændringen i stk. 1 indebærer, at morarenten forhøjes fra diskontoen plus 2 pct. til diskontoen plus 6 pct. I stk. 2 foreslås det som anført under de almindelige bemærkninger, at justitsministeren bemyndiges til hvert andet år at foretage ændring i morarenten.

Forinden der foretages ændring i morarenten, skal ministeren indhente en udtalelse fra nationalbanken og økonomiministeriet vedrørende renteutviklingen særligt inden for området for udlån til erhvervsvirksomheder. Ministeren skal med udgangspunkt i disse udtalelser fastsætte rentesatsen således, at morarenten svarer til den gennemsnitlige kassekreditrente for erhvervsvirksomheder. Det er kun hensigten, at ministeren skal kunne ændre tillægget til diskontoen. Morarentens afhængighed af diskontoen kan ikke ændres.

Efter forslaget kan renten kun ændres hvert andet år. Dette indebærer, at justitsministeren ikke kan ændre renten, før der er gået to år fra sidste ændring. Såfremt lovforslaget vedtages med ikrafttræden 1. januar 1985 kan første ændring af renten foretages omkring årsskiftet 1987. Skulle det til den tid eller ved udløbet af en senere toårsperiode vise sig, at der ikke er behov for en renteændring, skal ministeren ikke udstede bekendtgørelse herom. Ændres renten ikke ved udløbet af en toårsperiode, kan den først ændres, når der er gået yderligere to år.

Til § 2

Bestemmelsen drejer sig om renter af forfaldne forsikringsydelser.

Til § 3

Bestemmelsen drejer sig om renter af købesummen i forbrugerkøb på kredit i tilfælde, hvor kreditomkostningerne ikke er oplyst i overensstemmelse med kreditkøbslovens regler herom.

Til § 4

Bestemmelsen regulerer forrentningen af krav på erstatning eller godtgørelse for personskade eller tab af forsørger.

Til § 5

Bestemmelsen indeholder en ikrafttrædelses- og overgangsregel.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1985, og at fordringshaveren har krav på den højere rente, der følger af lovens regler, i det omfang der skal betales morarenter for et tidsrum efter denne dato. Det gælder, uanset om kravet er stiftet eller forfaldent forinden.

Bilag 1

ØKONOMIMINISTERIET

Den 28. maj 1984

Justitsministeriet har i brev af 14. marts d.å. (j.nr. L.A. 1984-46002-49) anmodet økonomiministeriet om en udtalelse om, hvorvidt diskontoen afspejler den almindelige renteutvikling i samfundet. Forespørgslen er motiveret med ønsket om at fastlægge morarentens størrelse på et niveau, der svarer til den gennemsnitlige udlånsrente.

I øjeblikket ligger den gennemsnitlige rente for udlån til mellemstore erhvervsvirksomheder omkring 6 procentpoints over diskontoen, medens renten for udlån til private husholdninger ligger omkring 9 procentpoints over diskontoen.

Denne forskel mellem diskonto og udlånsrente må antages at være forholdsvis stabil

på kort sigt, medens der over længere perioder kan ske ret betydelige forskydninger, idet pengeinstitutternes udlånsrenter ikke kun justeres som følge af ændringer i diskontoen.

Med henvisning til, at den månedlige udlånsrentestatistik og fondsbørsens obligationsrentegennemsnit viser hyppige udsving og derfor næppe kan være retsteknisk anvendelige som retningsgivende for morarentens størrelse, *anbefales det*, at morarenten fastsættes som diskontoen plus et tillæg. Det forudsættes, at tillæggets størrelse tages op til vurdering f.eks. hvert andet år efter høring af Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet.

Med venlig hilsen

JENS THOMSEN

Bilag 2

DANMARKS NATIONALBANK

København, den 25. maj 1984

Ved skrivelse af 14. marts 1984 (j.nr. L.A. 1984-46002-49) har Justitsministeriet anmodet Danmarks Nationalbank om inden 1. juni at afgive en udtalelse vedrørende diskontoens fortsatte anvendelighed til fastsættelse af morarante. Nationalbanken skal i den anledning udtale følgende:

Ændringer i Nationalbankens diskonto afspejles stadig i vidt omfang i pengeinstitutternes udlånsrenter, men udlånsrenteniveauet i banker og sparekasser ligger væsentligt over diskontoen og viser betydelige variationer mellem forskellige udlånsformer og kundekategorier.

Diskontoen med et vist tillæg er således – især på længere sigt – ikke noget særlig præcist mål for renteutviklingen i pengeinstitutterne. På den anden side kan der næppe anvises en bedre målestok, som er retsteknisk anvendelig.

Af figuren side 38 i Nationalbankens kvartalsskrift for februar 1984 (vedlagt) fremgår, at den typiske kassekreditrente i banker og sparekasser har ligget omkring 6 pct. højere end diskontoen i de senere år. Da en betalingsforsinkelse må antages ofte at medføre, at kreditor bliver nødt til at trække på sin kassekredit, kunne dette tale for, at morarenten for tiden sættes til diskontoen med tillæg på omkring 6 pct.

Rentestrukturen kan imidlertid ændre sig over tiden, hvilket kan nødvendiggøre senere lovændring for at undgå, at morarenten kommer ud af trit med markedsrenten. En anden mulighed ville eventuelt være at indsætte en bemyndigelse til justitsministeren til med nogle års mellemrum at tilpasse morarenten efter høring af Økonomiministeriet og Nationalbanken.

Med venlig hilsen

DANMARKS NATIONALBANK

JØRN H. KJÆR

/ Torsten Gersfelt

Bilag 3

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget.*

§ 1

I lov nr. 638 af 21. december 1977 om renter ved forsinket betaling m.v. foretages følgende ændringer:

1. § 5 affattes således:

»§ 5. Renten efter forfaldsdagen fastsættes til en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 6 pct.

Stk. 2. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.

Stk. 3. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente.«

§ 5. Renten efter forfaldsdagen fastsættes til en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente.

2. I § 7, *stk. 3*, ændres »den rente, der er nævnt i § 5, 1. pkt.,« til: »den rente, der er fastsat efter § 5, stk. 1 og 2,«.

§ 7. § 5 kan ikke fraviges til skade for en skyldner ved aftale, som en erhvervsdrivende indgår i sit erhverv, når den erhvervsdrivendes ydelse hovedsagelig er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse for skyldneren og den erhvervsdrivende vidste eller burde vide dette. Den erhvervsdrivende har bevisbyrden for, at en aftale, han har indgået, ikke er omfattet af 1. pkt.

Stk. 2. Vedtagelse i de aftaler, der er nævnt i stk. 1, om, at skyldneren efter forfaldsdagen i stedet for eller i tillæg til rente skal betale en løbende provision eller lignende, er ikke bindende for skyldneren i det om-

fang, summen af rente og provision overstiger renten efter § 5.

Stk. 3. Skal skyldneren for det tidsrum, der ligger forud for forfaldsdagen, betale en fast eller variabel rente, der, eventuelt med tillæg af en løbende provision eller lignende, er højere end den rente, der er nævnt i § 5, 1. pkt., bevarer fordringshaveren dog retten til den højere rente m.v. efter forfaldsdagen.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder ikke for aftaler, der indgås af banker, sparekasser, andelskasser samt realkreditinstitutter, der er godkendt af staten.

3. I § 8, *stk. 1*, ændres »rente som nævnt i § 5, 1. pkt.« til: »rente som fastsat efter § 5, stk. 1 og 2,«.

4. I § 8, *stk. 2*, og § 9, 2. *pkt.*, ændres »§ 5, 2. pkt.« til: »§ 5, stk. 3,«.

§ 8. Hvis pengekrav uden for formuerettens område ikke betales i rette tid, skal rente som nævnt i § 5, 1. pkt., betales fra den dag, da fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden.

Stk. 2. § 3, stk. 5, § 4, stk. 1, § 5, 2. pkt., og § 6 gælder også for pengekrav uden for formuerettens område.

5. I § 9, 1. *pkt.*, ændres »den, der er nævnt i § 5, 1. pkt.« til: »den, der er fastsat efter § 5, stk. 1 og 2,«.

§ 9. Fører lovbestemmelser om rente for særlige krav til en lavere rente end den, der er nævnt i § 5, 1. pkt., skal skyldneren dog betale den dér nævnte rente fra den dag, da fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden. § 5, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 2

I lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler som ændret bl.a. ved lov nr. 212 af 26. april 1973 og senest ved § 29 i lov nr. 228 af 23. maj 1984 affattes § 24, stk. 2, således:

»Beløbet skal af selskabet forrentes fra forfaldstiden med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 6 pct. Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.«

§ 24. Forsikringsydelsen kan fordres betalt 14 dage efter, at selskabet har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af forsikringsbegivenheden og fastsættelse af forsikringsydelsens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at selskabet i alt fald skal betale en del af det krævede beløb kan denne del forlanges udbetalt overensstemmende med reglerne i 1ste punktum.

Beløbet skal af selskabet forrentes fra forfaldstiden med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.

Det kan ikke med retsvirkning vedtages, at forfaldstiden skal være afhængig af nogen beslutning af selskabet eller deraf, at dette ved dom er tilpligtet at betale.

§ 3

I lov nr. 275 af 9. juni 1982 om køb på kredit foretages følgende ændringer:

I § 38, stk. 1, ændres i 1. pkt.: »2 pct.« til: »6 pct.« og efter 2. pkt. indsættes: »Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre den rente, der er fastsat

i 1. pkt.«

§ 38. Er kreditomkostningerne i forbruger køb ikke oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, skal køberen højst betale kontantprisen og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til Nationalbankens diskonto med et tillæg på 2 pct. Hvis kontantprisen ikke er oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 1, nr. 1, fastsættes den efter købelovens § 72.

Stk. 2. Er kreditomkostningerne i forbruger køb angivet efter § 8, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, kan kreditor ikke på grundlag af aftalen i øvrigt kræve yderligere kreditomkostninger.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 gælder ikke, hvis kreditor kan godtgøre, at køberen på trods af de manglende eller urigtige oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne.

Stk. 4. Medfører stk. 1 eller 2 en formindskelse af retsgælden, skal køberen betale denne i overensstemmelse med den ordning, der er aftalt med kreditor, således at afkorting sker i den eller de sidste ydelser, som skal betales.

§ 4

I lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar foretages følgende ændringer:

I § 16 ændres: »2 pct.« til: »6 pct.« og som 2. pkt. indsættes: »Justitsministeren kan hvert andet år efter forhandling med Danmarks Nationalbank og økonomiministeriet ændre renten.«

§ 16. Krav om godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, erstatning for erhvervsevnetab samt erstatning for tab af forsørger forrentes fra skadestidspunktet, til betaling sker, med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.